

Inspiratiebrochure

Ondersteunen, toezicht en handhaving in BOA

Inhoud

Ondersteunen, toezicht en handhaving: wat, waarom en op wie?	2
Kernprincipes	4
Randvoorwaarden voor de kwalitatieve organisatie van ondersteunen, toezicht en handhaving	7
Het proces van ondersteunen, toezicht en handhaving	8
Ondersteunen van organisatoren	10
Toezicht organiseren	12
Handhaving	18
Bronnen	22

Deze inspiratiegids kwam tot stand op basis van uitgebreide deskresearch en een gesprek met experts uit het werkveld. De deskresearch putte uit verschillende kernbronnen, waaronder het Effectonderzoek toezicht en handhaving kinderopvang (Andersson Elffers Felix, 2022), de publicatie Samenwerken in het toezicht op de kinderopvang (Andersson Elffers Felix, 2019), documentatie van de Zorginspectie, en het globale rapport van Audit Vlaanderen over de thema-audit (2025). Deze materialen vormden de inhoudelijke basis en dienden als leidraad voor de semigestructureerde interviews.

Daarnaast verzamelden we aanvullende expertise via gesprekken met een brede groep van betrokken professionals en organisaties: de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en GGD-GHOR in Nederland, de Zorginspectie, agentschap Opgroeien, het Agentschap Binnenlands Bestuur, de Vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management van de UGent, de VVSG, de Vlaamse Dienst Speelpleinwerking, Sport Vlaanderen, het Netwerk Lokaal Sportbeleid en BOA regie Stad Gent en BOA regie Stad Antwerpen. Hun inzichten en ervaringen vormden een waardevolle aanvulling op de deskresearch en droegen bij aan de totstandkoming van deze inspiratiegids.

Toezicht en handhaving voor buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) is een nieuwe opdracht die heel wat uitdagingen met zich meebrengt. Met deze inspiratiegids krijg je inspiratie en concrete handvatten om een kader uit te werken voor ondersteunen, toezicht en handhaven binnen BOA, afgestemd op jouw lokale context. De inspiratiegids en het kader dat je ontwikkelt, vormen de basis. De komende jaren professionaliseert je lokaal bestuur zich verder in deze drie opdrachten: ondersteunen, toezicht houden en handhaven.

Ondersteunen, toezicht en handhaving: wat, waarom en op wie?

Ondersteunen, toezicht en handhaving om kwaliteit te ondersteunen

Gezinnen vertrouwen hun kinderen dagelijks toe aan buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA). Daarom is een kwaliteitsvol en veilig aanbod essentieel. Met toezicht en handhaving ondersteun en bewaak je die kwaliteit en stuur je bij waar nodig. Het BOA-decreet legt die opdrachten expliciet bij het lokaal bestuur (artikel 4 BOA-decreet).

Door **ondersteuning** helpen lokale besturen organisatoren van het BOA-aanbod actief om een kwaliteitsvol en veilig aanbod te realiseren en te voldoen aan de erkenningsvoorwaarden. Vanuit de regierol voorzien ze verschillende vormen van ondersteuning, zoals informatie, vorming, coaching en intervisie.

Met **toezicht** ga je periodiek na of het aanbod voldoet aan de erkennings- of subsidievoorwaarden. Het lokale erkenningskader vormt het fundament en geeft richting aan hoe je toezicht en handhaving organiseert. Als lokaal bestuur vertaal je het erkenningskader naar een praktisch toezichts- en handhavingskader. Zo maak je duidelijk welke elementen je opvolgt, hoe je dat doet en welke stappen je zet bij afwijkingen. Dat vormt een samenhangend geheel waarin beleid, uitvoering en kwaliteitsbewaking elkaar versterken. Volgt de organisator de erkenningsvoorwaarden? Gebruikt de organisator de financiële middelen zoals bedoeld? Toezicht is geen doel op zich, maar een middel om de kwaliteit van het aanbod te bewaken en gericht te verbeteren. Zo bescherm je kinderen en gezinnen die gebruikmaken van het aanbod.

Met **handhaving** grijp je in wanneer een organisator de voorwaarden niet naleeft. Je zet handhavingsinstrumenten in om de regels af te dwingen of niet-aanvaardbare situaties stop te zetten.

Een krachtgerichte kijk op ondersteunen, toezicht en handhaving biedt meerwaarde. Organisatoren én het lokaal bestuur leren uit het proces, maken de meerwaarde zichtbaar en sturen bij waar nodig. Geef ook aandacht aan wat goed loopt en benoem of 'beloon' sterke

praktijken. Zo versterk je organisatoren die goed bezig zijn en moedig je hen aan om hun kwaliteitsvolle werking verder te zetten.

Definities

BOA overstijgt sectoren en contexten. Elke sector hanteert daarbij zijn eigen taal, ook als het gaat over toezicht en handhaving. Ga lokaal op zoek naar een gemeenschappelijke taal om toezicht en handhaving vorm te geven.

Wees je er daarbij van bewust dat decretaal vastgelegde termen, zoals toezicht en handhaving, niet overal gangbaar zijn. In sectoren zoals vrije tijd, jeugd, sport en cultuur spreekt men bijvoorbeeld vaker over evalueren.

Ondersteunen: het actief helpen van organisatoren om te voldoen aan de erkenningsvoorwaarden om een kwaliteitsvol aanbod te realiseren. Het lokale bestuur voorziet vanuit de regierol verschillende vormen van ondersteuning voor organisatoren, gekoppeld aan de erkenningsvoorwaarden (bijvoorbeeld informatie geven, vorming, coaching).

Toezicht: het periodiek evalueren door zowel het opvolgen van de kwaliteitsontwikkeling in de praktijk als het controleren of het aanbod voldoet aan de voorwaarden van het erkennings- of subsidiekader. Toezicht vertrekt altijd vanuit het erkennings- of subsidiekader.

Toezichthouder: de medewerker(s) of organisatie die het toezicht opneemt, vaststellingen doet bij de BOA-organisatoren en daarover communiceert met de organisatoren en het lokale bestuur.

Handhaving: het ingrijpen wanneer uit vaststellingen, via toezicht, blijkt dat de organisator de voorwaarden niet of onvoldoende opvolgt. Met formele handhavingsinstrumenten stuur je de werking bij, dwing je de naleving van de regels af of beëindig je situaties die niet aanvaardbaar of niet veilig zijn.

Erkennen, ondersteunen, toezicht en handhaving binnen het BOA-beleid

Lokale autonomie staat centraal in het BOA-decreet. Als lokaal bestuur beslis je zelf hoe je het BOA-beleid vormgeeft en dus ook hoe je toezicht en handhaving organiseert. Je stemt dat af op het lokale erkenningskader voor BOA, de lokale context, je beleidsprioriteiten en de lokale BOA-organisatoren. Die vrijheid geeft je de ruimte om toezicht en handhaving efficiënt en doelgericht te organiseren.

Nadenken over hoe je ondersteuning, toezicht en handhaving organiseert, is ingebed in het ruimere BOA-beleid in de gemeente:

- Het **beleidskader** en de **visie** op BOA zijn de basis van wat er lokaal gezien wordt als een kwaliteitsvol BOA-aanbod dat aansluit bij wat kinderen en gezinnen in de gemeente nodig hebben.
- Het **lokale erkenningskader voor BOA** met erkenningsvoorwaarden waarmee het lokale bestuur stuurt op de kwaliteit van het BOA-aanbod. Dit is de basis van het toezicht, het zijn de voorwaarden waarop het lokale bestuur toezicht houdt en handhaaft indien nodig.

- De ondersteunings, toezichts- en handhavingsinstrumenten die **al gebruikt** worden in het lokale bestuur. Stem hetgeen je uitwerkt voor BOA maximaal af op de expertise en wat er al is in de gemeente.

Op wie toezicht houden

Denk goed na op wie je toezicht en handhaving richt. De regelgeving beperkt dat tot het aanbod buitenschoolse opvang en activiteiten dat erkend is volgens het lokale erkenningskader voor BOA (artikel 2 van het besluit van de Vlaamse regering over het lokaal beleid, de samenwerking en de subsidie voor buitenschoolse opvang en activiteiten).

Organisatoren met een erkenning van een andere instantie, zoals jeugd, sport of cultuur, vallen dus niet automatisch onder het toezicht en de handhaving vanuit het lokale erkenningskader voor BOA. Vragen zij ook een erkenning aan volgens dat lokale BOA-erkenningskader, dan vallen ze uiteraard wél onder het bijbehorende toezicht en de handhaving.

Hebben organisatoren met een erkenning van een andere instantie geen BOA-erkenning, maar ontvangen ze wel een subsidie vanuit het BOA-beleid? Dan mag je als lokaal bestuur nagaan of ze die subsidie besteden volgens de afgesproken voorwaarden. Is dat niet het geval, dan kan je handhaven op basis van de wet van 14 november 1983 over de controle op de toekenning en de aanwending van sommige toelagen.

Kernprincipes

Hoewel je toezicht en handhaving lokaal verschillend invult, zijn er enkele kernprincipes die richting geven. Die principes zorgen voor een transparante en zorgvuldige aanpak en bieden rechtszekerheid aan zowel het lokaal bestuur als de organisatoren. Daarnaast blijven de algemene beginselen van behoorlijk bestuur altijd leidend in de manier waarop je als lokaal bestuur je rol en opdrachten opneemt.

Toezicht vanuit partnerschap en vertrouwen

Het lokale BOA-beleid bouwt op samenwerking en vertrouwen. Een geïntegreerd BOA-aanbod realiseren lukt alleen als je als lokaal bestuur en als organisator samenwerkt in een sterk lokaal samenwerkingsverband. Door de expertise binnen én buiten de gemeente maximaal te benutten, versterk je die samenwerking en verruim je de mogelijkheden om kwaliteitsvol beleid te voeren.

Investeren in samenwerking loont. Je creëert een gedeelde verantwoordelijkheid en bouwt aan vertrouwen. Vanuit die basis organiseer je toezicht als een partnerschap tussen het lokaal bestuur, dat de regie over BOA opneemt, en de BOA-organisatoren in de gemeente. Samen werk je aan een gedeelde doelstelling: een kwaliteitsvol BOA-aanbod dat vrijetijdskansen biedt voor alle kinderen in de gemeente.

Vertrouwen is daarbij essentieel. Vertrouwen van het lokale bestuur in de deskundigheid van organisatoren om een kwaliteitsvol BOA-aanbod te realiseren. En vertrouwen van organisatoren in de expertise van het lokaal bestuur als toezichthouder en regisseur van het BOA-aanbod.

Duidelijke rollen, verantwoordelijkheden en relaties

Transparantie en neutraliteit zijn essentieel voor een effectief en betrouwbaar systeem. Ze versterken de legitimiteit van je toezicht en handhaving en vergroten het vertrouwen van gezinnen en organisatoren.

Maak duidelijk wie welke rol opneemt in toezicht en handhaving, wat je met de verzamelde informatie doet en welke gevolgen vaststellingen kunnen hebben. Leg heldere afspraken vast en informeer organisatoren goed over wie wat doet, hoe het proces verloopt en welke procedures je volgt.

[Download het sjabloon](#) en visualiseer de rollen en verantwoordelijkheden in het erkennen, toezicht en handhaven voor BOA in je gemeente.

Informeer alle betrokkenen doorheen het hele proces van ondersteunen, toezicht en handhaving. Maak duidelijk welke stappen je zet, welke vaststellingen je doet en welke mogelijke gevolgen daaraan verbonden zijn.

Neem deze informatie op in je erkennings- en subsidiereglement of werk ze uit in een apart reglement voor toezicht en handhaving binnen BOA.

Er is geen wettelijk sjabloon om het toezicht en de handhaving in het kader van BOA te organiseren. Bekijk het [voorbeeld](#) om je te inspireren hoe je toezicht en handhaving kan uitschrijven in het reglement.

Het politieke bestuur

Denk goed na over de rol van het **politieke bestuur** in het hele proces. Welke beslissingen neem je zelf op ambtelijk niveau en welke bevoegdheden liggen bij het schepencollege of de gemeenteraad?

Maak duidelijke afspraken over wanneer en waarvoor je de schepen, de burgemeester of het schepencollege betreft. Zo zorg je voor heldere verantwoordelijkheden en een zorgvuldig besluitvormingsproces.

Lokaal samenwerkingsverband

Bekijk tot slot welke rol je het lokale samenwerkingsverband geeft. Het BOA-decreet verplicht je om advies te vragen aan het lokale samenwerkingsverband over je aanpak van toezicht en handhaving (artikel 9 BOA-decreet).

Misschien betrek je de partners ook op andere manieren. Denk bijvoorbeeld aan het delen van signalen over het aanbod of het ondersteunen van verbeteracties. BOA vraagt een gedeelde aanpak over sectoren en contexten heen. Sta daarom stil bij de vraag welke rol het lokale samenwerkingsverband kan spelen.

Een sterk lokaal samenwerkingsverband helpt je om ondersteunen, toezicht en handhaving te verankeren in partnerschap en vertrouwen. Je draagt kwaliteitsverwachtingen samen. Partners kunnen bijvoorbeeld:

- Meedenken over hoe je organisatoren ondersteunt en sensibiliseert
- Reflecteren over je aanpak van toezicht en handhaving
- Procedures en verwachtingen scherpstellen
- Signalen uit het veld of van gebruikers bundelen
- Leer- en verbeteracties versterken

Door het lokale samenwerkingsverband te betrekken, vergroot je de objectiviteit en transparantie van je aanpak. Tegelijk versterk je het draagvlak bij lokale partners. Dat is extra belangrijk als je als lokaal bestuur zelf buitenschoolse opvang en activiteiten organiseert.

Expertise en kennis van de verschillende sectoren als basis voor ondersteunen, toezicht en handhaving

Investeer in kennis van de sector en het BOA-werkveld in je gemeente. Hou rekening met de grote diversiteit in het BOA-landschap en met de eigenheid van verschillende organisatoren, zoals professionele buitenschoolse opvang, een speelpleinwerking of een sportkamp.

Zorg dat medewerkers die het toezicht opnemen, een goed zicht hebben op het BOA-landschap in de gemeente en weten welke organisatoren actief zijn. Zorg er ook voor dat zij over de juiste vaardigheden en competenties beschikken om hun toezichtrol kwaliteitsvol op te nemen.

Kwaliteitsvolle organisatie van ondersteunen, toezicht en handhaving

Als lokaal bestuur kies je zelf hoe je toezicht en handhaving organiseert: doe je het zelf, werk je intergemeentelijk samen met andere lokale besturen of schakel je een externe partner in. Welke keuze je ook maakt, investeer voldoende in een kwaliteitsvolle organisatie van toezicht en handhaving.

- Zorg voor voldoende capaciteit om toezicht te organiseren. Voorzie genoeg medewerkers en voldoende tijd om die opdracht op te nemen. Stem dat af op het aantal organisatoren dat je opvolgt en op de manier waarop je je toezicht organiseert.
- Werk met uniforme, duidelijke en transparante kaders en met helder uitgewerkte processen voor toezicht en handhaving. De kwaliteit van het toezicht en de eventuele gevolgen mogen niet afhangen van wie het toezicht uitvoert of wie beslist over handhaving. Stem je aanpak af op hoe je toezicht organiseert en op hoe het BOA-landschap eruitziet in je gemeente.
- Bewaak de onafhankelijkheid en neutraliteit van het toezicht. Voorzie daarom een vorm van functiescheiding. De toezichthouder moet onafhankelijk kunnen werken en zonder terughoudendheid vaststellingen kunnen doen. Denk goed na aan wie je het toezicht toewijst. Organiseert je lokaal bestuur zelf buitenschoolse opvang, leg het toezicht dan bij een andere dienst en niet bij de verantwoordelijke van de opvang.

Bescherm de veiligheid, integriteit en gezondheid van kinderen

Toezicht en handhaving zet je in om de kwaliteit van het BOA-aanbod te ondersteunen en te bewaken. Daarbij staat één doel centraal: de veiligheid, integriteit en gezondheid van kinderen beschermen. Dat vraagt gerichte aandacht. Hoe pak je dat aan?

Neem in je erkenningsvoorwaarden bepalingen op die de veiligheid en integriteit van kinderen beschermen. Verplicht organisatoren bijvoorbeeld om bepaalde maatregelen te nemen, zoals:

- Een aanspreekpunt of vertrouwenspersoon aanstellen waar kinderen en ouders terecht kunnen als ze twijfelen over hun veiligheid of te maken krijgen met grensoverschrijdend gedrag,
- Een duidelijke procedure uitwerken voor het omgaan met crisissituaties en grensoverschrijdend gedrag,
- Een integriteitsbeleid hanteren dat alle kinderbegeleiders onderschrijven.

Ondersteun organisatoren zodat ze leren omgaan met crisissituaties en grensoverschrijdend gedrag. Dat kan op verschillende manieren:

- Help hen bij het uitwerken van procedures en coach hen bij de toepassing ervan in de praktijk.
- Versterk hun competenties via vorming rond omgaan met crisissituaties en grensoverschrijdend gedrag.
- Organiseer intervisie voor BOA-begeleiders zodat ze ervaringen uitwisselen en van elkaar leren.

Voorzie een meldpunt waar organisatoren terecht kunnen bij een crisissituatie, bijvoorbeeld een e-mailadres of telefoonnummer met permanentie. Werk daarnaast een duidelijke aanpak uit om met meldingen om te gaan. Neem daarin ook op hoe je optreedt en maatregelen neemt wanneer de veiligheid en integriteit van kinderen in het gedrang komen.

Randvoorwaarden voor de kwalitatieve organisatie van ondersteunen, toezicht en handhaving

Sensibiliseer organisatoren

Ondersteun en sensibiliseer organisatoren over de erkenningsvoorwaarden en over wat je als lokaal bestuur verwacht rond kwaliteit in BOA.

Investeer in structurele ondersteuning die organisatoren helpt om aan de erkenningsvoorwaarden te voldoen en hun kwaliteit te versterken. Dat kan op verschillende manieren: via vorming, een pedagogisch ondersteuningsaanbod, coaching, kennisdeling, netwerkvorming en intervisie tussen organisatoren.

Investeer in gedeelde taal

Wat verstaan jullie onder toezicht en handhaving? Welke verwachtingen leven er?

BOA overstijgt sectoren en contexten. Elke sector hanteert zijn eigen taal, ook wanneer het over toezicht en handhaving gaat. Maak daarom duidelijke afspraken over wat jullie lokaal onder kwaliteit verstaan en hoe je die verwachtingen vertaalt naar de praktijk van organisatoren.

Ga in je gemeente op zoek naar een gemeenschappelijke taal om toezicht en handhaving vorm te geven, en om wederzijdse verwachtingen helder te maken.

Proportionaliteit

Hou rekening met proportionaliteit. Stem je handhaving af op de vaststellingen uit het toezicht en op de concrete omstandigheden. Niet elke vaststelling vraagt dezelfde sanctie. Je kan bijvoorbeeld rekening houden met verzachtende omstandigheden, met de vraag of een organisator al eerder in de fout ging en met wat haalbaar is voor de organisator.

Ook de budgettaire impact speelt mee. Hoe intensiever je toezicht en handhaving organiseert, hoe groter de druk op het beschikbare BOA-budget. Dat vraagt om doordachte en evenwichtige keuzes.

Informeer gebruikers

Informeer ook gebruikers, gezinnen en kinderen over hoe je als lokaal bestuur toezicht organiseert op het BOA-aanbod. Maak duidelijk hoe je inzichten uit het toezicht met hen deelt. Geef aan welke rol klachten en signalen van gebruikers, bijvoorbeeld uit bevestigingen, spelen in je toezicht. Leg helder uit hoe de klachtenprocedure verloopt: hoe dienen gebruikers een klacht in en wat gebeurt er daarna?

Informeer gebruikers ook over handhaving en over de mogelijke gevolgen daarvan, bijvoorbeeld voor de beschikbaarheid van het aanbod. Zo weten zij waar ze aan toe zijn.

Juridische toets

Zorg voor een juridische toets. Leg je kader voor toezicht en handhaving intern voor juridisch advies en ga na of het objectief, transparant en juridisch correct is. Een juridische toets vergroot de rechtszekerheid voor zowel het lokaal bestuur als de organisatoren en verkleint het risico op betwistingen.

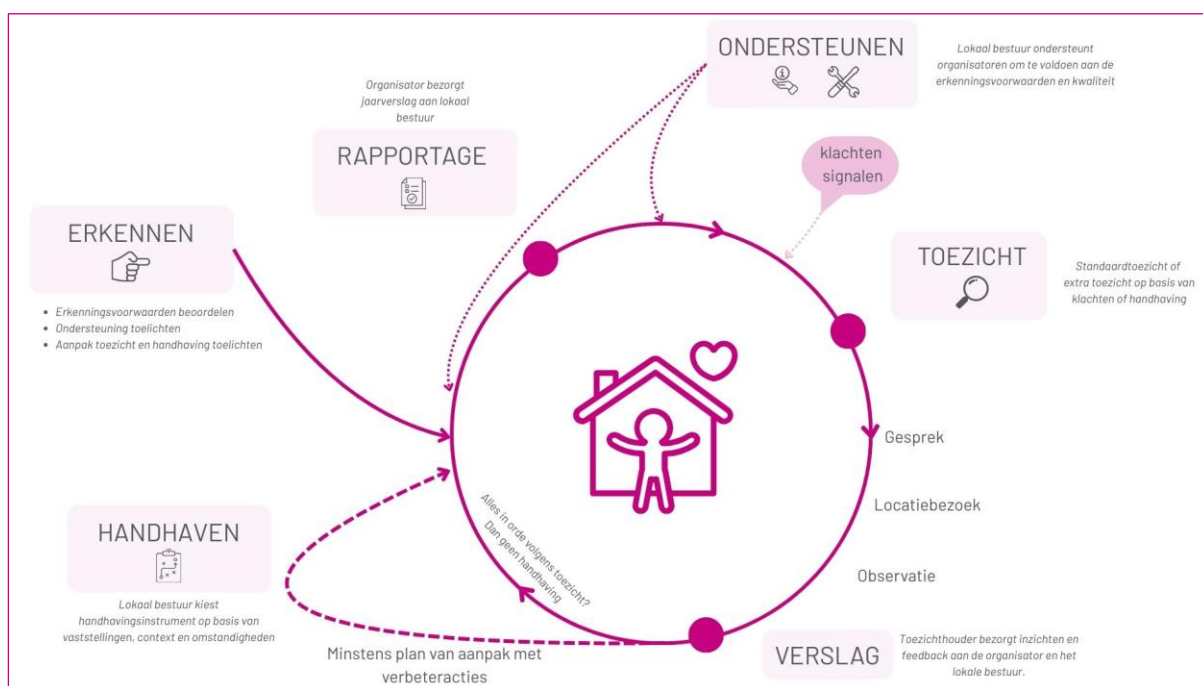
Het proces van ondersteunen, toezicht en handhaving

Ondersteunen, toezicht en handhaven zijn geen eenmalige acties. Ze vormen samen een cyclisch proces waarmee je structureel en permanent werkt aan kwaliteitsverbetering.

Bij de opstart van het lokale erkenningskader ondersteun je organisatoren zodat ze voldoen aan de erkenningsvoorwaarden. Daarna ga je via periodiek toezicht na of een organisator aan die voorwaarden voldoet. Blijkt uit het toezicht dat bijsturing nodig is, dan grijp je in (handhaving).

In een volgende fase stem je je ondersteuning af op de noden die uit het toezicht naar voren kwamen. Je houdt bijkomend toezicht op die punten waarvoor je extra ondersteuning voorzag en gaat na welke resultaten die ondersteuning oplevert. Blijkt opnieuw dat bijsturing nodig is, dan handhaaf je.

Hieronder vind je een voorbeeld van hoe zo'n proces van erkennen, ondersteunen, toezicht en handhaven eruit kan zien.

Visualiseer het proces van ondersteunen, toezicht en handhaving. Zo maak je in één oogopslag duidelijk hoe het proces eruitziet, welke stappen gezet worden en wie welke rol heeft. Zo'n visuele voorstelling helpt organisatoren om eenvoudig zicht te krijgen op de lokale aanpak. [Download het sjabloon](#) en maak je eigen visuele voorstelling van het proces van ondersteunen, toezicht en handhaving voor BOA in je gemeente.

Ondersteunen van organisatoren

Met toezicht ga je periodiek na of het aanbod voldoet aan de erkennings- of subsidievoorwaarden. Het lokale erkenningskader vormt het fundament en geeft richting aan hoe je toezicht en handhaving organiseert.

Tussen erkennen enerzijds en toezicht houden en handhaven anderzijds ligt nog een belangrijke opdracht: organisatoren ondersteunen in hun groei naar kwaliteit. Zo vergroot je de kans dat ze de erkenningsvoorwaarden duurzaam waarmaken.

Denk als lokaal bestuur bewust na over hoe je organisatoren ondersteunt. Welke noden leven er? Welke drempels ervaren zij? En welke ondersteuning past bij jullie visie op een kwaliteitsvol BOA-aanbod? Ondersteunen gaat dus verder dan eenmalig informatie geven.

Waarom ondersteunen een sleutelrol speelt

BOA bouwt op samenwerking en vertrouwen. Organisatoren en lokaal bestuur zijn partners die samen werken aan één doel: een kwaliteitsvol, veilig en toegankelijk buitenschools aanbod voor kinderen en gezinnen.

Met ondersteuning versterk je dat partnerschap. Je maakt kwaliteitsverwachtingen concreet, bouwt mee aan deskundigheid in het veld, leert elkaar beter kennen en creëert ruimte voor dialoog en verbetering.

Hoe vormgeven aan kwaliteitsvolle ondersteuning?

Ondersteuning werkt het best als je ze structureel organiseert en duidelijk verankert in je lokale BOA-beleid en het BOA-erkenningskader. Denk daarbij onder meer na over:

- Wat wil je bereiken met de ondersteuning die je als lokaal bestuur aanbiedt (**doel**)? Welke **inhoud** bied je aan?
- **Voor wie** en met **welke intensiteit** organiseer je ondersteuning? Krijgt elke organisator hetzelfde aanbod, of voorzie je extra ondersteuning voor bepaalde groepen, zoals starters, nieuwe initiatieven of werkingen waar herhaaldelijk signalen opduiken?
- Welke rol neem je als lokaal bestuur zelf op en wat neem je op via partners of via intergemeentelijke samenwerking? Maak duidelijke afspraken over rollen en verwachtingen, ook richting het lokale samenwerkingsverband.
- Hoe verhouden ondersteuning en toezicht zich tot elkaar? Zorg ervoor dat ondersteuning de onafhankelijkheid van het toezicht niet ondermijnt. Denk bewust na over functiescheiding en werk transparant.

Hoe kan ondersteuning er concreet uitzien?

Ondersteuning kan je op verschillende manieren organiseren. Kies wat past bij je lokale context en combineer waar nodig. Zorg eerst dat je de noden van het BOA-aanbod goed leert kennen,

voor je inzet op toezicht en controle. Zo bouw je aan een sterke basis voor verdere kwaliteitsontwikkeling.

Sensibiliseren en informeren

Informeer duidelijk over de verwachtingen rond de erkenningsvoorwaarden en de kwaliteit van het BOA-aanbod, zodat organisatoren weten waar ze aan toe zijn.

Investeer in een gedeelde taal. Wat verstaan jullie lokaal onder kwaliteit? Welke begrippen gebruiken verschillende sectoren? En hoe vertaal je die naar de dagelijkse praktijk van organisatoren?

Vorming, coaching en pedagogische ondersteuning

Voorzie een ondersteuningsaanbod dat organisatoren helpt om hun werking te versterken. Denk aan vorming, pedagogische coaching, pedagogische ondersteuning en begeleiding bij verbeteracties.

Heb je die expertise in huis, dan organiseer je dat zelf. Zo niet, dan werk je samen met een externe partner.

Kennisdeling, netwerkvorming en intervisie

Organiseer momenten waarop organisatoren van elkaar leren, zoals intervisie, uitwisseling van materialen en voorbeelden en thematische netwerken. Zo versterk je de kwaliteitscultuur en vergroot je het draagvlak voor het lokale erkenningskader. Bekijk ook welke rol het lokale samenwerkingsverband daarin kan opnemen.

Leren uit signalen

Inzichten uit zelfevaluaties, rapportages, gesprekken of klachten zijn niet alleen input voor toezicht, maar ook waardevolle signalen voor ondersteuning. Ga actief op zoek naar terugkerende drempels en thema's.

Duiken bepaalde knelpunten vaker op? Dan wijst dat mogelijk op een nood aan extra begeleiding. Zo kan je preventief bijsturen op zaken die in de praktijk moeilijker lopen.

Stad Gent heeft een [handleiding voor organisatoren](#) bij de eerste aanvraag van een BOA-erkenning. Daarin omschrijven ze duidelijk op welke manier stad Gent BOA-organisatoren ondersteunt.

Toezicht organiseren

Toezicht zet je in om de kwaliteit van het erkende BOA-aanbod te ondersteunen, te bewaken en bij te sturen waar nodig. Het gaat dus om meer dan alleen controleren of het aanbod voldoet aan de voorwaarden van het BOA-erkenningskader.

Je kan toezicht op verschillende manieren en met diverse instrumenten organiseren. Hoe je dat aanpakt, beslis je zelf. Hou daarbij rekening met de kernprincipes en randvoorwaarden die we eerder schetsten.

Kijk ook intern hoe andere beleidsdomeinen toezicht organiseren. Hun principes, werkwijze en instrumenten kunnen inspireren en bruikbaar zijn voor je aanpak binnen BOA.

Er is geen wettelijk sjabloon om het toezicht en de handhaving in het kader van BOA te organiseren. Bekijk het [voorbeeld](#) om je te inspireren hoe je toezicht en handhaving kan uitschrijven in het reglement.

Toezihtsinstrumenten

Er bestaan verschillende toezihtsinstrumenten. We inspireren je met enkele mogelijkheden. Het gaat om opties. Elk lokaal bestuur kiest autonoom welke toezihtsinstrumenten het inzet en kan ook aanvullende of andere instrumenten ontwikkelen die passen bij de erkenningsvoorwaarden van het lokale BOA-erkenningskader.

Kies de toezihtsinstrumenten die je het best toelaten om na te gaan of en hoe een werking voldoet aan de vastgelegde erkenningsvoorwaarden. Vertaal elke erkenningsvoorwaarde naar een concrete indicator die je vervolgens toetst met het gekozen toezihtsinstrument.

Zelfrapportage en zelfevaluatie door organisatoren

Structurele rapportage en registratie door organisatoren vormen een belangrijk onderdeel van je toezicht. Ze geven je zicht op wat er gebeurt en leeft bij organisatoren. Inzichten uit rapportage helpen je ook om prioriteiten te bepalen voor verder toezicht of om keuzes te maken binnen risicogestuurd toezicht.

Organisatoren houden een aantal gegevens bij zodat ze die op vraag van het lokaal bestuur kunnen voorleggen. Welke gegevens dat zijn, hangt af van je lokale context en van de erkenningsvoorwaarden in het erkenningskader.

- Maak vooraf duidelijk welke gegevens en informatie een organisator moet bijhouden. Zo kan de organisator de administratie en registraties daarop afstemmen.
- Denk na over hoe je verwacht dat een organisator inzichten en signalen van kinderen en ouders verwerkt in de zelfrapportage.
- Vraag niet meer informatie dan nodig. Beperk de administratieve last en de registratieverplichtingen. Vraag doelgericht om een beperkt aantal duidelijke gegevens.

- Werk met een eenvoudig en helder instrument om informatie te verzamelen. Dat maakt het voor organisatoren makkelijker om gegevens te bundelen en voor jou om inzichten te verwerken en conclusies te trekken.

Je kan opleggen dat organisatoren gegevens systematisch bezorgen, bijvoorbeeld jaarlijks. Werk dan met een jaarverslag met vaste inhoudelijke rubrieken of met een gestructureerde checklist. Je kan de gegevens ook opvragen en nakijken tijdens een locatiebezoek. In dat geval houdt de organisator de informatie ter beschikking en legt die voor op jouw vraag.

Zelfrapportage heeft ook een belangrijke kwaliteitsversterkende functie. Door zelfrapportage en zelfevaluatie reflecteren organisatoren over hun werking en formuleren ze verbeteracties. Zo kan je zelfrapportage inzetten om organisatoren te stimuleren hun kwaliteit verder te versterken.

Locatiebezoek

Bij een locatiebezoek gaat de toezichthouder langs bij de organisator op de locatie van het BOA-aanbod om ter plaatse vaststellingen te doen. Tijdens het bezoek vraagt de toezichthouder documenten op, observeert hij de werking en gaat hij in gesprek met de organisator en de medewerkers. Een locatiebezoek geeft je een rijker en realistischer beeld van de werking in de praktijk dan je bijvoorbeeld krijgt op basis van zelfrapportage

Zo'n bezoek kan zowel aangekondigd als onaangekondigd gebeuren. Elke werkwijze heeft voor- en nadelen.

	Aangekondigd locatiebezoek	Onaangekondigd locatiebezoek
Voordelen	• Documenten en verantwoordelijken zijn beschikbaar • Minder verstoring van de werking • Meer ruimte voor dialoog en reflectie	• Minder zicht op de dagelijkse realiteit • Mogelijk "oppoetsgedrag" • Minder geschikt bij ernstige of urgente signalen
Nadelen	• Authentiek beeld van de praktijk • Geschikt bij zorgwekkende signalen • Kleinere kans op beïnvloeding van de situatie	• Kan controlerend of bedreigend overkomen • Praktische beperkingen (bijvoorbeeld verantwoordelijke afwezig) • Meer verstoring van de werking

Observatie

Tijdens een locatiebezoek observeert de toezichthouder de dagelijkse werking. Hij kijkt ter plaatse of de werking en de interacties voldoen aan de erkenningsvoorwaarden.

Gesprek

Door in gesprek te gaan met de organisator en de medewerkers krijgt de toezichthouder inzicht in de werking. Het gesprek biedt ruimte om zaken te verduidelijken, bijkomende informatie op te vragen en na te gaan in welke mate de werking aan de erkenningsvoorwaarden voldoet.

In dialoog ontdek je ook hoe sterk afspraken verankerd zijn in de dagelijkse praktijk en hoe ze daadwerkelijk worden toegepast.

Klachten

Klachten zijn een belangrijke bron van informatie. In je toezicht hebben ze een duidelijke signaalfunctie. Komen er herhaaldelijk klachten over dezelfde organisator of ontvangt een bepaald aanbod systematisch gelijkaardige klachten? Dan is dat een signaal om bijkomend toezicht op te starten.

Werk daarom een systeem uit om klachten over het lokaal erkende BOA-aanbod te registreren (artikel 2/2 van het besluit van de Vlaamse regering over het lokaal beleid, de samenwerking en de subsidie voor buitenschoolse opvang en activiteiten).¹ Ouders en andere betrokkenen moeten weten waar en hoe ze een klacht kunnen indienen. In eerste instantie bij de organisator zelf, maar ook bij het lokaal bestuur als regisseur van het BOA-aanbod.

Je kan die klachtenprocedure opnemen in de reguliere klachtenprocedure die elk lokaal bestuur moet hebben volgens het decreet lokaal bestuur. Je kan ook een specifieke procedure uitwerken voor klachten over het BOA-aanbod. In elk geval moet duidelijk zijn hoe je als lokaal bestuur een klacht opvolgt en behandelt.

Het click-call-connect-principe kan je helpen om je klachtenwerking toegankelijk te maken. Door online informatie (click) te combineren met telefonische ondersteuning (call) en de mogelijkheid tot persoonlijk contact (connect), vindt iedereen zijn weg naar het lokaal bestuur met klachten over het BOA-aanbod, ook wie minder digitaal vaardig is.

Aanpak van toezicht

Je kan toezicht op verschillende manieren organiseren. Als lokaal bestuur kies je zelf welke aanpak past bij je visie op BOA, je lokale context en je mogelijkheden. Samen met de gekozen toezichtsinstrumenten geef je zo vorm aan je lokale aanpak van het toezicht op het BOA-aanbod.

Je kan ook kiezen voor een mengvorm. Zo kan je bijvoorbeeld jaarlijks basistoezicht organiseren op een aantal basisvoorwaarden en dat combineren met thematisch toezicht rond een wisselend thema. Het ene jaar focus je op inclusie, het volgende op communicatie met ouders, daarna op samenwerking met partners in de buurt, enzovoort.

¹ Daarnaast moet het lokale bestuur ook een procedure hebben voor klachten over de schending van de neutraliteit bij het opnemen van de regierol. Opgroeien houdt toezicht op de manier waarop lokale besturen hun regierol opnemen, volgens de bepalingen in het BOA-decreet en het BVR lokaal beleid, samenwerking en subsidie voor BOA.

Basistoezicht

Denk na over welke voorwaarden je systematisch en structureel wil opvolgen. Het gaat om voorwaarden die samenhangen met de basiskwaliteit van het aanbod, zoals de veiligheid van de infrastructuur, het aantal medewerkers of de basiskenmerken van de werking, bijvoorbeeld openingsuren en het aantal opgevangen kinderen. Ook essentiële aspecten van toegankelijkheid en kernpunten van het pedagogisch beleid, zoals interacties met kinderen, kunnen deel uitmaken van die minimale kwaliteitsverwachtingen.

Bepaal ook de periodiciteit van je toezicht. Hoe vaak mag een organisator of werking een basistoezicht verwachten? Jaarlijks? Om de twee jaar? Maak daarin duidelijke keuzes.

Thematisch toezicht

Naast basistoezicht kan je periodiek focussen op specifieke thema's. Met thematisch toezicht verdiep je bepaalde thema's of domeinen wanneer dat nodig is. Kies per toezichtscyclus een ander thema en leg andere accenten. De keuze van de thema's vertrekt uiteraard vanuit het erkenningskader. Betrek ook het lokale samenwerkingsverband bij die keuze.

Je kan bijvoorbeeld het eerste jaar focussen op het pedagogisch beleid, het volgende jaar op toegankelijkheid en het derde jaar op samenwerking met partners.

De [Vlaamse Dienst Speelpleinwerking](#) organiseert op vraag een externe audit van speelpleinwerkingen, vanuit één van de vier thematische invalshoeken (speelkansen, animatorenwerking, toegankelijkheid en externe communicatie).

Risicogestuurd toezicht

Bij risicogestuurd toezicht bepaal je welke organisatoren extra aandacht nodig hebben. Waar is het risico groter dat erkenningsvoorwaarden niet of onvoldoende nageleefd worden? Je kiest zelf welke parameters je gebruikt. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe of minder gekende organisatoren, organisatoren die alleen werken of deel uitmaken van een grotere koepel, of organisatoren waarover je eerder signalen of klachten ontving of waar al tekorten zijn vastgesteld.

Je kan zelfrapportage gebruiken om te bepalen welke organisatoren je verder opvolgt. Ontstaan er op basis van de zelfrapportage vragen of twijfels bij een bepaalde organisator? Dan kan je daar gericht of intensiever toezicht uitoefenen.

Binnen risicogestuurd toezicht kan je variëren in frequentie en grondigheid. Je kan vaker toezicht houden, bijvoorbeeld twee of drie keer per jaar in plaats van één keer per jaar. Of je kan het toezicht grondiger aanpakken, bijvoorbeeld door alle erkenningsvoorwaarden te controleren in plaats van enkel de belangrijkste.

In Nederland gebruiken ze het [risicomodel voor toezicht kinderopvang](#). Het is een afwegingskader om het risicoprofiel van een organisator in te bepalen en in te schatten waar en waarop meer toezicht nodig lijkt en waar het minder kan.

Organisatie van het toezicht

Om je toezicht te organiseren, kan je verschillende keuzes maken. Als lokaal bestuur beslis je autonoom welke organisatievorm het best past bij je mogelijkheden en je lokale context.

- Organiseer je het toezicht zelf? Of werk je samen met andere gemeenten?
- Wijs je het toezicht toe aan een eigen medewerker of dienst? Of duid je een externe partner aan als toezichthouder?

Je kan ook combineren. Zo kan je samen met andere gemeenten het toezicht op BOA organiseren en de toezichtsoopdracht gezamenlijk uitbesteden aan een externe organisatie.

	Voordelen	Nadelen
1 gemeente alleen	• Volledig afgestemd op lokale context • Goed zicht op het lokale aanbod en kennis van de BOA-organisatoren	• Investering in capaciteit en expertise om toezicht uit te oefenen • Aantal organisatoren vaak beperkt, dus beperkte kritische massa • Neutraliteit mogelijks onder druk. Risico op functievermenging als lokaal bestuur zowel toezicht als aanbod organiseert.
Intergemeentelijk	• Meer schaalgrootte om capaciteit en expertise uit te bouwen • Meer kritische massa, door meerdere organisatoren • Meer mogelijkheden voor ervaringsopbouw • Neutraliteit: Duidelijke functiescheiding tussen toezicht en aanbod	• Toezichtskader minder afgestemd op lokale context • Minder kennis van het lokale BOA-aanbod en de organisatoren
Uitbesteden aan externe organisatie	• Capaciteit en expertise uitgebouwd door externe partner • Meer kritische massa, als externe partner toezicht in verschillende gemeenten opneemt • Neutraliteit: Duidelijke functiescheiding tussen toezicht en aanbod	• Kostenplaatje • Externe partner heeft niet altijd goed zicht op het lokale BOA-aanbod • Eigen investering door lokaal bestuur in kennis van de sector blijft nodig • Belangenvermenging, zeker als externe partner ook coaching aanbiedt

De keuze om het toezicht alleen of samen met andere gemeenten te organiseren, hangt samen met de capaciteit, schaal en bestuurskracht van de gemeente. Ook of het lokale bestuur zelf buitenschoolse opvang en activiteiten organiseert, speelt een rol.

Als je als gemeente het toezicht alleen organiseert:

- Stem je het toezicht volledig af op je eigen beleidskeuzes en je lokale context.
- Investeer je zelf in voldoende capaciteit en expertise om het toezicht op te nemen. Dat is niet voor elk lokaal bestuur evident.
- Heb je voldoende kritische massa nodig. Zijn er maar één of weinig organisatoren, dan is de kritische massa kleiner en het minder aangewezen om het toezicht alleen te organiseren.
- Denk je goed na over wie de toezichtsrol opneemt. Dat kan de BOA-regisseur zijn of een andere medewerker. Bewaak in elk geval de neutraliteit en zorg voor een duidelijke functiescheiding tussen toezichthouder en organisator wanneer je als lokaal bestuur zelf buitenschoolse activiteiten organiseert.
- Speelt je kennis van de lokale context en van de organisatoren in het BOA-aanbod in je voordeel. Die kennis maakt het makkelijker om toezicht te organiseren.

Als meerdere gemeenten samen het toezicht organiseren:

- Je kan het toezicht koppelen aan of inbedden in een bestaand intergemeentelijk samenwerkingsverband of een intercommunale. Of je kan samen met andere gemeenten een toezichthouder aanwerven of samen een externe organisatie aanstellen om het toezicht op te nemen.
- Door samen te werken vergroot je de schaal om te investeren in capaciteit en expertise voor toezicht.
- Samen beschik je over een grotere kritische massa. Je bouwt makkelijker ervaring op omdat je toezicht houdt op meer organisatoren.
- Er ontstaat een duidelijke functiescheiding tussen het zelf organiseren van BOA (door de gemeente) en het toezicht houden (intergemeentelijk). Dat versterkt de neutraliteit van het toezicht.

Als je het toezicht uitbesteedt aan een externe partner:

- Koop je capaciteit en expertise voor toezicht extern in. Dat brengt kosten met zich mee.
- Moet je als lokaal bestuur zelf blijven investeren in voldoende expertise, bijvoorbeeld om handhaving correct op te nemen.
- Sta jezelf de vraag in welke mate de externe partner de lokale context voldoende kent.
- Hou je rekening met een mogelijk risico op belangenvermenging, zeker als de externe partner naast toezicht ook coaching en ondersteuning aanbiedt.
- Ontstaat er een duidelijke functiescheiding tussen het zelf organiseren van BOA (door de gemeente) en het toezicht houden (door een externe partner). Dat versterkt de neutraliteit, maar vraagt tegelijk aandacht. De externe partner werkt in opdracht van en wordt betaald door het lokaal bestuur. Dat kan spanningen met zich meebrengen.

Rol van Zorginspectie in toezicht

Het BOA-decreet (artikel 4, tweede lid) bepaalt dat het lokale bestuur de Zorginspectie kan verzoeken om een toezicht ter plaatse uit te voeren, als er aanwijzingen zijn dat de veiligheid of gezondheid van kinderen mogelijk in het gedrang komt én het door het lokaal bestuur georganiseerde toezicht onvoldoende is om te beslissen over de noodzaak van handhaving. De modaliteiten van deze werkwijze worden nog verder uitgewerkt door de Zorginspectie.

Handhaving

Wanneer een organisator de erkennings- of subsidievoorwaarden niet of onvoldoende naleeft, of wanneer er ernstige risico's zijn, moet je handhaven. Dat doe je om de kwaliteit van het erkende BOA-aanbod bij te sturen en te verbeteren. Als lokaal bestuur ben je verantwoordelijk om op te treden wanneer een organisator niet voldoet aan de erkenningsvoorwaarden of wanneer de veiligheid van kinderen en de kwaliteit van het aanbod in het gedrang komen. De Vlaamse overheid verwacht in dat geval minstens dat je de verbeteracties van het erkende aanbod opvolgt.

Een evenwichtige handhavingsaanpak heeft ook oog voor wat goed loopt. Organisatoren die sterk presteren, verdienen erkenning en positieve feedback. Zo maak je motiverende elementen en kwaliteitsversterkend gedrag zichtbaar en versterk je ze.

Handhaving is zelden zwart-wit. Het is een gradueel proces waarbij je stapsgewijs optreedt wanneer een organisator de voorwaarden niet naleeft. Meestal start je met zachte, begeleidende en eerder informele maatregelen. Pas bij herhaalde of zeer ernstige overtredingen zet je strengere handhavingsmaatregelen in.

Om dat proces zorgvuldig te organiseren, werk je een duidelijk handhavingsbeleid uit. Welke visie hanteer je als lokaal bestuur op handhaving? Welke instrumenten zet je in? Welke procedure volg je? Welke beslissingen neemt een bevoegde ambtenaar en welke legt je voor aan het politieke bestuur? Als lokaal bestuur bepaal je grotendeels zelf hoe en met welke instrumenten je handhaaft, met respect voor de kernprincipes en randvoorwaarden die eerder aan bod kwamen.

Afwegingskader

Welk handhavingsinstrument je inzet, hangt af van je doel en van het gewenste effect. Stem je handhaving af op de ernst van de inbreuk, de duur van de overtreding en de rol van de organisator. Je vertrekt altijd van de vaststellingen uit het toezicht.

Stel jezelf daarbij enkele vragen:

- Wil je de situatie herstellen of verbeteren, of treed je eerder bestraffend op?
- Hoe ernstig is de overtreding? Is de veiligheid of gezondheid van kinderen onmiddellijk in gevaar?
- Hoe lang duurt de overtreding al?
- Gaat het om een eerste overtreding of ging de organisator eerder al in de fout?
- Is de overtreding een eenmalig incident of het gevolg van structurele problemen in beleid of organisatie?

De gemeenteraad legt het kader voor handhaving vast (artikel 41 van het decreet lokaal bestuur). De raad beslist of en welke handhavingsinstrumenten je inzet om inbreuken op de erkenningsvoorwaarden bij te sturen. Dat kan via een opsomming van mogelijke instrumenten of via een 'generieke sanctiebepaling' die de sanctionerend ambtenaar toelaat om, op basis van de vaststellingen en de omstandigheden, een passende sanctie te bepalen (De Cock, 2019).

De gemeenteraad bepaalt ook wie welke rol opneemt. Zo kan de raad het college van burgemeester en schepenen bevoegd maken om te beslissen welk handhavingsinstrument je toepast. Zorg er in elk geval voor dat duidelijk is wie welke rol en verantwoordelijkheid draagt.

Handhavingsinstrumenten

Handhavingsinstrumenten zijn bestuurlijke maatregelen met een preventief karakter (De Cock, 2019). Je zet ze als lokaal bestuur in om risico's te voorkomen en, binnen BOA, om de kwaliteit van het aanbod te beschermen.

Er bestaan verschillende instrumenten die je kan gebruiken om te handhaven. We sommen de belangrijkste hieronder op. Ga intern ook na welke handhavingsinstrumenten je in andere beleidsdomeinen inzet en of die ook waardevol kunnen zijn binnen BOA.

We inspireren je met een aantal mogelijke handhavingsinstrumenten, maar het blijft bij opties. Als lokaal bestuur heb je de autonomie om zelf aanvullende of andere instrumenten te ontwikkelen die aansluiten bij je lokale context.

Plan van aanpak met verbeteracties

Een plan van aanpak met verbeteracties, opgesteld door de organisator en afgestemd met het lokaal bestuur, is in de BOA-regelgeving verankerd als handhavingsinstrument (artikel 2/2 van het besluit van de Vlaamse regering over het lokaal beleid, de samenwerking en de subsidie voor buitenschoolse opvang en activiteiten).

Op basis van de vaststellingen uit het toezicht neemt de organisator het initiatief om tekorten aan te pakken. Hij werkt een plan van aanpak uit met duidelijke doelen, acties en timing en is verantwoordelijk voor de uitvoering ervan.

Als lokaal bestuur volg je op hoe de organisator het plan concretiseert, de verbeteracties uitvoert en wat het effect daarvan is op de werking. Indien nodig leg je de gemaakte afspraken formeel vast.

Waarschuwing en aanmaning

Je kan als lokaal bestuur een formele waarschuwing geven aan een organisator met de vraag om binnen een bepaalde termijn te voldoen aan de erkenningsvoorwaarden. Hoeveel tijd je daarvoor geeft, hangt af van de situatie, bijvoorbeeld van de ernst van de inbreuk en van de tijd die nodig is om bij te sturen.

Maak in de waarschuwing duidelijk waarover het gaat, binnen welke termijn de organisator de situatie moet rechtzetten en op welke manier hij je daarover informeert. Zo weet de organisator wat je verwacht en wat de volgende stappen zijn.

Subsidies opschorten, terugvorderen of stopzetten

Voldoet een organisator niet aan de voorwaarden, gebruikt hij de subsidie niet waarvoor ze bedoeld is of weigert hij mee te werken aan toezicht? Dan kan je als lokaal bestuur de subsidie tijdelijk opschorten, terugvorderen of stopzetten op basis van de wet van 14 november 1983 over de controle op de toekenning en de aanwending van sommige toelagen.

Informeer de organisator tijdig over je voornemen om de subsidie op te schorten, terug te vorderen of stop te zetten. Baseer je daarbij op duidelijke criteria en een zorgvuldige beoordeling van de situatie en de stappen die al zijn gezet. Geef de organisator de kans om te reageren, zijn hoorrecht uit te oefenen en bezwaar in te dienen.

Leidt het terugvorderen of stopzetten van de subsidie ertoe dat de werking stopt? Zoek dan als lokaal bestuur naar alternatieven om het BOA-aanbod voor kinderen en gezinnen te blijven garanderen. Neem daarin je trekkersrol op en bekijk samen met de partners in het lokale samenwerkingsverband welke oplossingen mogelijk zijn.

Lokale BOA-erkenning intrekken

Voldoet een organisator na de voorgaande stappen nog altijd niet aan de erkenningsvoorwaarden van het lokale BOA-erkenningskader, dan kan je als lokaal bestuur de erkenning intrekken. Informeer de organisator tijdig over je voornemen om de erkenning in te trekken. Geef hem de kans om te reageren, zijn hoorrecht uit te oefenen en eventueel bezwaar in te dienen tegen de beslissing.

Verliest een organisator de lokale BOA-erkenning, dan ontvangt hij geen BOA-subsidies meer voor die werking. Dat betekent niet automatisch dat de werking stopt. Komen de veiligheid en gezondheid van kinderen in het gedrang en kan je dat voldoende aantonen, dan moet je naast het intrekken van de erkenning ook stappen zetten om de werking (tijdelijk) te sluiten.

Het intrekken van een erkenning en het verlies van subsidies kunnen grote gevolgen hebben voor gebruikers. Het is mogelijk dat de organisator ermee stopt en de werking ophoudt te bestaan.

Weeg zo'n beslissing daarom zorgvuldig af en ga eerst na of je via ondersteuning de werking kan versterken. Stopt de werking toch, zoek dan naar alternatieven om het aanbod voor gebruikers te blijven garanderen. Neem daarin je trekkersrol op en bekijk samen met de partners in het lokale samenwerkingsverband welke oplossingen mogelijk zijn.

(Tijdelijke) Sluiting van de werking

In zeer uitzonderlijke gevallen kan het lokale bestuur beslissen een werking (tijdelijk) te sluiten. Het niet voldoen aan de erkenningsvoorwaarden is op zich niet altijd een voldoende basis om een werking te sluiten. Een werking sluiten kan alleen als de veiligheid en gezondheid van de kinderen in het gedrang komen en daarvan voldoende bewijzen zijn. Het lokale bestuur valt daarvoor terug op haar algemene bestuurlijke bevoegdheden.

- Als de brandveiligheid niet in orde is of als er geen verzekering burgerrechtelijke aansprakelijkheid is, kan de burgemeester de voorlopige sluiting van een werking bevelen (artikel 11 van de wet van 30 juli 1979 over de preventie van brand en ontploffing en de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid in dergelijke gevallen). Er is geen termijn bepaald voor die sluiting. De werking opnieuw opstarten kan pas als de organisator de nodige aanpassingen en verbeteringen gedaan heeft zodat de brandveiligheid opnieuw in orde is.
- Als de veiligheid en gezondheid van de kinderen in het gedrang is, dan kan de burgemeester via een besluit burgemeester de werking sluiten of verbieden dat de organisator nog kinderen opvangt (artikel 133 en 135 Nieuwe Gemeentewet). Een goede dossieropbouw is daarvoor noodzakelijk: vaststellingen door deskundigen (zoals brandweer), klachten van ouders, eventueel klachten neergelegd bij het parket. Het is essentieel dat de burgemeester zijn beslissing goed motiveert en de organisator op voorhand hoort over het voornemen tot sluiting (hoorrecht).

Niet-erkend aanbod handhaven

Een erkenning is geen noodzakelijke voorwaarde om BOA-aanbod te organiseren. Het niet hebben van een erkenning is op zich dus geen voldoende voorwaarde om aanbod te verbieden of te sluiten in de gemeente. Maar als de veiligheid en gezondheid van de kinderen in het gedrang komen en daarvan voldoende bewijzen zijn, dan moet het lokale bestuur wel handelen, zoals het geval is bij erkend aanbod. Het lokale bestuur valt daarvoor terug op haar algemene bestuurlijke bevoegdheden.

- Als de brandveiligheid niet in orde is of als er geen verzekering burgerrechtelijke aansprakelijkheid is, kan de burgemeester de voorlopige sluiting van een werking bevelen (artikel 11 van de wet van 30 juli 1979 over de preventie van brand en ontploffing en de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid in dergelijke gevallen). Er is geen termijn bepaald voor die sluiting. De werking opnieuw opstarten kan pas als de organisator de nodige aanpassingen en verbeteringen gedaan heeft zodat de brandveiligheid opnieuw in orde is.
- Als de veiligheid en gezondheid van de kinderen in het gedrang is, dan kan de burgemeester via een besluit burgemeester de werking sluiten of verbieden dat de organisator nog

kinderen opvangt (artikel 133 en 135 Nieuwe Gemeentewet). Een goede dossieropbouw is daarvoor noodzakelijk: vaststellingen door deskundigen (zoals brandweer), klachten van ouders, eventueel klachten neergelegd bij het parket. Het is essentieel dat de burgemeester zijn beslissing goed motiveert en de organisator op voorhand hoort over het voornemen tot sluiting (hoorrecht).

Bronnen

Interviews met experts (november en december 2025)

- Agentschap Binnenlands Bestuur
- GGD-GHOR en Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- Netwerk Lokaal Sportbeleid
- Opgroeien
- Sport Vlaanderen
- Stad Gent
- Stad Antwerpen
- UGent, vakgroep Bestuurskunde en Publiek Management
- Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerking
- Zorginspectie

Andersson Elffers Felix (2022). *Effectonderzoek toezicht en handhaving kinderopvang*. Geraadpleegd op 30 september 2025, van <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-de4403bb3b5d25de68bbcb815c033a8ef1b8affe/pdf>

Andersson Elffers Felix (2019). *Samenwerken in het toezicht op de kinderopvang*. Geraadpleegd op 30 september 2025, van https://www.aef.nl/storage/images/Eindrapportage_definitiefnovember.pdf

Audit Vlaanderen (2025). *Globaal rapport: thema-audit Handhaving ruimtelijke ordeningsaspecten van de omgevingsvergunning*. Geraadpleegd op 23 oktober 2025, van https://www.auditvlaanderen.be/sites/default/files/2025-05/Globaal_rapport_TAHHRO-v20250527.pdf

De Cock, W. (2019). *Lokale besluiten opmaken: hoe doe je dat?* Brugge: Die Keure.

Departement Zorg (z.d.). *Zorginspectie*. Geraadpleegd op 8 oktober 2025, van <https://www.departementzorg.be/zorginspectie>